

వగరిలెక్కల అందర.

ఈ కారణమువల్లనే రైతులు కష్టము చెల్లించియు, వగరిలెక్కలలో వివాదములే, చెల్లించివారికి పంటలపైకి రిపోజ్టులనుపంపి, దావాలులే, వారిపక్షములో డిక్రీలుపొందినా, నేయించుటకుగాను పంట వారంటులు, అగ్రామములోని రైతుల కారణముల కొన్నిటిని తీసికొని వారియొద్ద, ఆ పేర్లగు రైతులవద్ద వారంటు లొచ్చింది ఖర్చులతోనూదా ప్రాముచెల్లించునను. కానుంటుభూములు యీ జమీందారి గ్రామములలో నెక్కువ. పేర్ల యావాటివారి పితామహులది. ఒకరు ప్రామునకట్టి, మరొక భాగమును కట్టరియ్యెదల ఇద్దరినై దావా, ఉభయుల ప్రాతికే. ప్రాముచెల్లించివారు గ్రామములో నుండుటలేదు. అందుచేత చెల్లించివాని యాస్తినే బిచ్చి.

రైతు వివరములేమియులేక తాను పంటం చెల్లించియుంటినియు, తన భాగముడు చెల్లించని దోషముచే దావాకుపోయెనుకాలోలు ననియు, తన్ను క్షమించమనియు ప్రార్థించెను. అట్లు మన్నించుటకు వీలులేదు. తాను పంటమునకట్టి తన భాగమునై దావాచేసి నమాలు చేసుకొనలేనని చెప్పి, వారి యావుకో, యెప్పుకో, మొప్పుకో జప్తిచేయును. అట్టి రియాయతులో నాభాగముగ్రామముచేరుట తటస్థించును. తానును పంటమును కట్టికొనియు, బాకీకొని కొదవియు చెప్పును. పాత రిపోజ్టులపైను నున్నయెడల తెచ్చి పంటల నుండుపడవేయును. పంటలు పాతధానముగ నవియ్యి, తాను పంటముకట్టికట్టాక రిసీదండుగలదు. కాని ఆ పంటమును, మల్లయ్యకొడుకు యల్లయ్య పేర జమకట్టిబడియున్నది. కాన మరొకమాటు కట్టకతప్పదనును. దూడమిమ్మో, పెండ్లాముమెడలోని పుత్రమిమ్మో ఆ పంటమునుకట్టి, జవా నునుపంపును.

రైతును ఒక చెట్టుకొమ్మగూడ హక్కు లేదు.

కోటలు, భూములు, రైతులది. కాని పంట పంటములో నొకభాగము మాత్రమే రైతుది. రాళ్లు చెట్లుచేరులనై రైతులకధికార క్షే మాత్రమునలేదు. ఒకకొమ్మ పంటయున్నను అధికారి నాత్రయించవలసివచ్చే. కొండపెరుగు వంటకట్టెనై సధికారము కూడవారిదే. వారి నాత్రయించక పోయినాని విల్లి లేనదు అందుచేత సంవత్సరమున కొక మొత్తముగా నిట్టి సదుపాయము లేర్పరచినందులకు వంటుదారు గారికి కట్టుము సమర్పించలయును. ఏవరైన నొకడు చెల్లించియెడల నాతడొక చెట్టును కొట్టెను. పట్టుకులేదని అరైతునై రిపోయె. అందుపై కేసు, జరిమానా. ఇది దానిఫలితము. ప్రతి గ్రామమునను పుల్లరిరీతులుండును. వానిలో గొడ్డుగోదలు పేసిన వారికిపత్తు. అదియు పాతపత్తిగారికి చెల్లించవలసిన కట్టుముక్రిందనే లెక్క. చెల్లించనిచో, మరునిమిషముకే పశువులు బంధివిదొడ్లలో

పోవదు. బడి మరచుకుంటుంటే వీరిభాగము విమ యమై చెప్పకక్కరయేలేదు. ఇట్టి వెన్నియోగలవు.

జమీందారుల కర్తవ్యము.

అక్రమ కృత్యములవారులే, అధికారు లకును, పిచ్చింకీలకును ఎక్కువ చేతనములనిచ్చి, వారికిచ్చియుండు జాగ్రత్త సహితములైన యధికారముల నూడేలాగి. జమీందారులు తమ గ్రామములోని రైతుల కష్టసుఖముల విచారించి, ఎక్కువ వీటి సదుపాయములు చేర్చుకొనినగాని రైతులు సుఖపడదు. రైతులు సుఖముండినగాని జమీందారులకు హాస్యములేదు. తమ కార్యములో నెక్కువ శ్రద్ధతో విచారించినగాని అధికారులు భయభక్తులతో పనిచేయుదు.

ప్రాధమిక విద్య.

దశాబ్దివిజ్ఞాన-1928-29 సం॥ రం.

1921 సంవత్సరములో గవర్న మెంటు వారిచే లెక్కింపబడిన జవాభాగపితాను బట్టి మాడ, నెల్లూరుజిల్లాలోని జమీందారి తాలూకా లలో నొకటగు దశాబ్దివిజ్ఞానగూర్చి యీ క్రింది వివరములు తెలియుచున్నవి.

దశాబ్దివిజ్ఞాన గవర్న మెంటువారి లెక్క ప్రకార మొకటిగానున్నను జమీందారివారి లెక్కను రెండు తాలూకాలుగా విభజింపబడి యున్నది (1) దశాబ్దివిజ్ఞాన :—ఈ తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్లు దశాగ్రామమునకు 7 మైళ్ళ దూరముననుండు పోలికమూరను గ్రామము. (2) కోటతాలూకా—ఈ తాలూకా కార్య స్థానము కురిచేడు—దశాబ్ది 12 మైళ్ళ దూరమున నున్నది. రైలుమాగ్గము ఒక్క-దశాబ్దివిజ్ఞానలోనుండు గ్రామముగాక పోలికదశాబ్దివిజ్ఞాన సంబంధించిన, రిల్లపాడు వగయిరా గ్రామములును నీ తాలూకాలో చేర్చబడియున్నవి.

ఇందుదశాబ్దివిజ్ఞాన లెక్కలు గవర్న మెంటువారి డివిజన్ నుబట్టియే తయారుచేయబడినవి.

ఈ డివిజన్ లో లెక్క-కు 187 గ్రామము లున్నవి అందు 17 గ్రామములు నిర్మానుష్య మైనవి. వానిచే బేరరాకులని జెప్పదురు. పోగా మిగిలినవి.

వనరిచ్చివాములు,	18074.
నిరసించు జమలసంఖ్య.	
పురుషులు,	47299.
స్త్రీలు,	46748
జమీన్దారులు.	94047.
వీరిలో హిందువులు,	76021.
మహమ్మదీయులు,	5462.
క్రైస్తవులు,	11967.
ఇతరులు.	597.

ప్రైవేటుదశాబ్దివిజ్ఞాన 120 గ్రామములను జవా భాగముబట్టి యీ క్రిందివిధముగ భాగింపవచ్చును.

(1) వెయ్యికిపై జవాభాగల గ్రామములు	28.
(2) 500 పై వెయ్యికిలోపు	43.
(3) 200 పై 500 లోపు	34.
(4) 200 లకు కన్నుక జవసంఖ్యగలవి	15.

120

ఈ గ్రామములలోని విద్యార్థివనములను గూర్చి విచారించు. (1) వెయ్యివందకి పైబడిన గ్రామము లన్నింటిలోను ప్రాథమిక పాఠశాలలు గలవు.

(2) రెండవతరగతి గ్రామములలో 41 గ్రామములలో మాత్రమే బడులున్నవి.

(3) మూడవతరగతి గ్రామములలో వాడ గ్రామములలో మాత్రము బడులులేవు.

(4) నాల్గవతరగతి పల్లెలలో పది గ్రామము లలో బడులులేనట్లు కేలుచున్నది. మొత్తముమీద 15 గ్రామములలో బాలుర విద్యకుగా వసతున్నట్లు లోచదు.

ఈ డివిజనులో మొత్తముమీద 1928-29 సం వత్సరం ఆఖరుకు 181 బడులుమాత్రము పనిచేయుచుండినవి. వానిలో 26 కనిగిరితాలూకా బోర్డువారి యాధీనములోనివి. మిగతవి నెల్లూరుజిల్లా విద్యా పరిపాలక సంఘమువారిచేత ద్రవ్యసహాయము పొందునవి. వీనిలో 12 మాత్రమే రాత్రిబడులు.

పాఠశాలలను మతములవారిగా విభజించి చూచిన నీ క్రిందివిధముగా కేలుచున్నది.

మతము. బడులసంఖ్య. చదువుచిద్యార్థులు

(1) బోర్డువారి యాధీనమున:—

	బాలురు.	బాలికలు.
మహమ్మదీయులు,	2 91	11
అది అంధ్రులు.	1 19	11
ఇతరులు.	28 911	69
	26 1021	91

ద్రవ్యసహాయమును పొందునవి:—

	పగటి	1	20
మహమ్మదీయులు రాత్రి	1	32	
అది అంధ్రులు—మిషన్	పగటి		
వారి యాధీనము	7	141	120
" స్వంతము పగటి	31	615	232
	గాడి	—	—
ఇతరులు.	పగటి	54 1293	164
	రాత్రి	11 225	—
		105 2327	516

ప్రైవేటుదశాబ్దివిజ్ఞాన 181 బడులలోను 59-కి మాత్రమే స్వంత భవనములుగలవు. 66 బాడుగ యిండ్లలో నుంచబడినవి. 5 సక్రములు చానడి లలోనుంచినవి. ఒకటి మాత్రము యజమానుని యింటి లోనున్నది.

మొత్తముచదువు బాలబాలికలు 8348/607-8 1889/435 గురు వకటవ తరగతిలోను, 634/78 రెండవ తరగతి, 436/41 మూడవ తరగతి, 241/21 నాల్గవ తరగతి మిగతవారు 5 మొదలు 8-వ తరగతులలోను చదువుచున్నారు.

(10-వ పుట చూడుడు.)

కవిబంకిమ చంద్రుడు

అరవిందయోగి ప్రణీతము.

[శ్రీ శైలవాడ గోపాలకృష్ణగారువిశ్వభారతి]

పురాతన కాలమునుండియు గౌరవాన్ని పొందిన ఎవరైనా కీర్తిని గడించిన మన జాతియొక్క గడించిన ఔన్నత్యములను చూచి తలపోయుచు పూర్వకాలపు ఋషులు మన నాగరికత మన ఉన్నత భావముల యీశ్వర ప్రేరేతులైన సృష్టి కర్తలనియు, మన పౌరుష యుగమునకు వారు ఒక ఆశ్చర్య కరమగు విషయ మనయు, దుర్భరకష్ట ప్రపూర్ణమగు యా ప్రస్తుతకాలమున క్రమేపి దుర్బలులగు చిన్న మనవధ్య వారిక జన్మింప జాల రనియు వెక్కుమంది విశ్వసించుచున్నారు. ఇది ఒకతప్పు అభిప్రాయము. మమ్మాటి కీని తప్పుటభిప్రాయము. మనది శాశ్వత మగుభూమి, మనము శాశ్వతమగు ప్రజ లము. మనమతము శాశ్వతముగ నుండు నది. నీటి బలము ఔన్నత్యము. పవిత్రత కొలది కాలమునమాటునడి ప్రకాశింప జాలక పోవచ్చునుగాని బొత్తుగ నశించి కాలిహీనమై ఒక నినిషమాత్రమునకు గూడ పోజాలవు. వీరుడు, ఋషి ముని వీరుమన భరణిభూమియొక్క నైసర్గిక ఫల ములు కీరు జన్మలాభమును పొందని యుగమేలేదు. నవీన కాలపు ఋషులలో మనకు పునర్జన్మనమను ప్రసాదించి నవ్య భారతమును కల్పించు పండేమాలిర మను మంత్రిము నొసగిన ఆ పురుష చంద్రుని నామముగూడ చేర్చవలెయనని తుదికు తెలిసికొంటాము.

ఋషికిని మునికిని తారతమ్యము గలదు. ఋషి జీవితము విశేషాంశమగు ప్రవృత్తిచేగాని, అతని ప్రవర్తన, ఆదర్శ సాందర్యముచేగాని గౌరవప్రదమై యుం డక పోవచ్చును. స్థితినిబట్టి గౌరవనీయుడు కాకున్నను అతడు వెలిబుచ్చిన సందేశ ముచే గొప్పవాడగుచున్నాడు.

ఒక జాతికిగాని అఖిల ప్రజాసము దాయమునకుగాని ఉత్సాహ కరమును నానుత్తమమైన నొక సందేశము నివ్వ వలసియుండును. ఈ సందేశపు పదము

లను ఉచ్చరింపజేయుటకు యితని పదన మును భగవానుడు యేగుకొనును. విఖ్యా తదృశ్యమును ప్రదర్శింప వలసియుండును. సర్వతత్త్వమును యీశ్వరుడు యితని చతువుల తొలుత తెలుసును. తాను పొందిన ఆసందేశమును తనకు ఒప్పుకెప్పు టదిన ఆదృశ్యమును తనలోనికికీర్తిమేరకు ప్రబంధమునకు యితడు చాటును. నై నినుండి ప్రేరేతుడై ఒక దివ్యక్షణమున మానవ అంతర ప్రకృతుల కదుపునటుల వారి మనములు శుద్ధపడునటుల వారి హృదయముల వెళిపరచుకొని సహధా రణపు సమయములవారికి ఆశక్త్యమగు కార్యములచేయుటకు ప్రోత్సహించునటుల ఆసందేశమును ఆదృశ్యములో పదము లను పలుకుట మాత్రమే యితని కార్యము ఆతడు జన్మించినది ఆపదమంత్రిముల. ప్రక టించుటకే ఆమంత్రిప్రకటన నియమితుడు ఆఉత్కృష్టపురుషుడే.

బంకిమ చంద్రుని నామమును నేడును మనము ఆరాధింపట ఎందుల కొరకు? అతడు మనకొసగిన సందేశ మెద్ది? అతడు యేదివ్యదృశ్యమునుకాంచి మనముగూడ చూచునటుల సాయక డెను. అతడు గొప్పకవి. విధురభాషాధి పతి కల్పనాలోకమున సొంపగు లలిత మగు స్వప్నప్రతిమల సృష్టికర్త కనియని గాని శైలి కారకుడనిగాని నవలారచయిత కాదు. మంగళము నేడు అతనిని గౌర వించుట భావిసాహిత్యవిమర్శకుడు కపాల కుండల విషవృక్షము కృష్ణకాంతుని మ రణశాసనములు అతని కవ్యాదృశ ఉత్కృష్ట గ్రంథములుగ గణించవచ్చు. దేవి చౌడు రాణి ఆనందమతము కృష్ణచక్రము ధర్మ తత్వముల వాటివాటి కుచితమగు స్తోత్ర ముల పలుకవచ్చును. కాని కడపటి గ్రం థముల గ్రంథకర్త బంకిమచంద్రుడే సృష్టి కారకులైన ఉత్కృష్ట గ్రంథములనొ ర చయిత బంకిమునికన్న సవ్యభారతి ని ర్మాణ కారకులలో నొకడుగ లెక్కింప బడుచున్నాడు. ప్రథమ బంకిమచంద్రుడు కవిశైలి ప్రభువు మాత్రమే. తర్వాత బంకిమ చంద్రుడు భవిష్యద్వక్త జాతి నిర్మాతయాయెను.

కవి, శైలి కారకుడుగను బంకిమ

చంద్రుడు సమస్తభారత వర్ణమునకును, లేక వస్త్రరూపముగ సమస్తభారత వర్ణము నకును—మనదేశ నాయకత్వమును న హించుటకు నిర్దేశితమును జాతీయ పు రోధిష్టతమును ఉచ్చస్థానము నాక్ర మించు నాంగ్లదేశమునకు ఉన్నతమగు జాతీయ ప్రాధాన్యతను నొసగు పనుల గానించి యున్నాడు. మారవతత్వయొక్క అభిప్రాయములను, భావోదేశములను అనుభవములను ప్రకటించుట కనువగు నట్టి, సంతృప్తికరమైనట్టి భాషలు యేర్ప టుచుకొనక యేజాతీయ అభివృద్ధి పొంద జాలదు, వాటికి శాశ్వత ఆకారము నొ సగి. ప్రతినూతన ఉద్యోగమును ఆతివ్వరిత ముగను, ప్రతివానిచే తరత్యమునకు నై కొని పోవుచుండుభాష మిగుల ఆవశ్య కము, మనదేశీయాభివృద్ధి సమరమున ప్రథమశ్రేణిని నైకొనిన బెంగాలీలకు అట్టినిర్దోషమును, సంతృప్తికరమునగు భా షను దానముచేయుటలో బంకిమచం ద్రుడు భారత వర్ణమునకు చేసిన ప్రథమ సేవ విశేషమగుచున్నది.

బెంగాలీ భాషయొక్క విశుద్ధతను చెఱచుచున్నాడని అతనిని నిందించిరి. కాని పూర్వకవుల శుద్ధ బెంగాలియందు పురాతన అభిప్రాయముల గలిగి అభివృ ద్ధికి రాబట్టుమైన మంగభారతి హృద యము మాత్రము కాన్పించగలదు. జాతి విశాలమగుచున్నది. మారుచున్నది. దానిని ప్రతిబింబజేయగల భాషగూడ విశాల మగుటకు మారుటకు అవకాశముగలదిగ నుండవలయును పండితుల గంభీర సార భృతిక బెంగాలికి మారుగ పండితుల భాషయు, స్వచ్ఛమగు దేశీయపదము లతో గూడిన శయిలియుగాని మిత్రిత మైన సహధారణపుభాషను వాడుచున్నా డనియు అతడు తృప్తికరింపబడినాడు కాని పండితుల ఖంగాలీ బెంగాలీలబుద్ధికుశలతల యొక్క అభివృద్ధి నొందుచుండిన సని పదను, నిత్య చూతనత్వమును, పరినర్తన శీలమును, దానిదుర్భర నిర్జీవభారము క్షంద అదిమి తలయెత్తికుండ చేసియుండె డిది, గంభీర వ్యాఖ్యానములను, పాండిత్య ప్రసంగములనేగాక యితర విషయ ముల గూడ వ్రాయుటకు తగిన బెంగాలి మాకవసరముండెను. సంస్కృతము

యొక్క బలము గంభీరత్యమును సరళత్యమును, దేశభాషయొక్క మృదుత్వమును పటిశ్ఠిని ఒకవైపునను, ఉచ్ఛ్వాసమును సహకారమును గంభీరత్యమును మరొకవైపునను చూపించు భాష మానుకొనవలసియుండెను. బంకిమచంద్రుడు నా ఆవశ్యకతను గ్రహించి ఆలోచించు తీరుటకు ఉద్యమించెను:—ఎంగ్లదేశము తనకు తాను పరిస్థుటముగా న్యక్తపరచుకొనుటకు కావలసిన పరిస్థితుల నేర్పరిచెను.

తన దేశముయొక్క భవిష్యత్తు భాషావిషయక ఆవశ్యకతను ఊహించిన రీతిని, రాజకీయ ఆవశ్యకతను గూడ ఊహించెను. మాగొప్ప గ్రంథకర్తలో మొదటివారగు బంకిం అతనికాలమున ప్రచారములో నుండిన రాజకీయాందోళన కమణియొక్క సంకీర్ణత్యమును? నీరు పయోగమును తెలిసికొని తన లోకరహస్యము కమలా కాంతుని మరణశాసనము అనుపుస్తకములలో దయాహీనగ హేళన లేఖనముల వ్రాసి బహిష్కరణపరచెను. కాని భ్వంసమొనర్చు వాఖ్యానములలో అతడు నాయుష్టుడు కాలేదు. దేశవిముక్తికై యెద్ది అవసరమో దాని యదార్థదృశ్యము చిత్రఫలకమురీతి కాన్పించు చుండెడిది. వైకుండివచ్చు క్షుచుతను క్రిందనుండి అతడన్న నతిబల సత్తరమైన ప్రతీకారక్షుచుత ఎదుర్కొనవలయునని నిర్బంధ విధాన బలమును, విద్రోహ ఉత్తేజకమగు జాతీయబలముచే మార్చినవలయునని గ్రహించెను. నీచశ్వాసములవలె గాక పిలకే సరిపంథ ననుసరించి ఆందోళన విధానమును సాగింపుడని ఆతడు నిర్ణయించెను. ఆతని దృశ్యములో కాన్పించుచుండిన మాలద్విష ప్రకోటి కరములలోను ఖరతల వాలములదాల్చినదిగ అగుపడెడిది కాని భిక్షాపాత్రను పట్టినట్లు కన్పట్టెడిది కాదు. ఆనందమతము, దేవీ చౌదురాణిలోని పాత్రలలోను, యితరపాత్రలలో స్ఫురించు నటులగను బలముయొక్క కఠోర ఆదేశమునే అతడు బోధించెను. శారీరక బలమునకు వెనుక యుండవలసిన నైతిక బలముయొక్క సరియగు దృశ్యము అతనికి స్వభావముగనే యున్నది. దేశమునకై సంపూర్ణ ఆత్మ—విసర్జనమును విముక్తిపై సంపూర్ణ ఆత్మ—విశ్వాసమును ప్రేరే

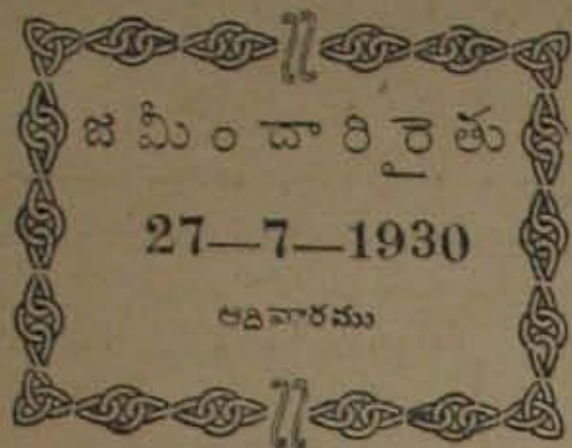
పించు త్యాగబుద్ధియే నైతికబలముయొక్క ప్రథమ సోపానమని కనుగొనెను.

అతని మాతృదేశము కొలకు చిక్కులబడు కార్యనిర్వాహకులు, సమరసన్నిధులందరును రాజకీయ బైరాగులు ఆమెకు చేయవలసిన సేవకన్న వారికి వేటుదింతనలేదు. ఇతర సకల విషయములను ఆమెకు చేయుపూజ ముగియునంత వరకు సరకుగొనువారుకారు. ఎవడు తన మాతృదేశమునకన్న అధికముగా తన్నుతన భార్యను, బిడ్డలను, భోగములను ప్రేమించునో వాడు యదార్థమగు దేబాభిమాని కాదు. ఆతనిచే ఏనవాత్తరమైన కార్యమును కావించబడజాలదు. మరియు నైతిక బలమునకు ద్వితీయ సోపానము ఆత్మరక్షణలచే మనల మనము సరియగురీతి నేర్పరచుకొనుటయని అతని అభిప్రాయము ఈ సత్యముకే దేవి చౌదురాణి తన కార్యసిద్ధికై పొందిన దీర్ఘ శిక్షణలోను, ఆవాద మతములోని సమితియొక్క సుకఠోర నియమములలోను, ఆ పుస్తకములలోనే యందు పరిపూర్ణ శిక్షణ చిత్తరపులలోను గ్రంథకర్త వెల్లడిపరచెను. కడపట, నైతికబలపు తృతీయ సోపానము దేశాభిమాన ప్రపూరితమైన కార్యమునందు మత విషయక అభిప్రాయముల నిలుపుటగా నుండవలయునని వారి ఉద్దేశ్యము దేశాభిమానము:—యిదియే బంకిముని గ్రంథములలో అన్నిటికన్న మిన్నగ కాన్పించు ఉత్కృష్ట ఆదర్శము. దేవీ చౌదురాణి యందే దీనిని కల్పించి యున్నాడు. ధర్మ తత్వమునందు ఆ అభిప్రాయమును, కృష్ణ చరిత్రమునందు అన్ని విషయముల యభిరుచిగలిగి ఆదర్శ పాత్రయగు కర్మయోగము యొక్క చిత్తువును వర్ణించియున్నాడు. నిజదేశమునకు విజ్ఞానానికి సేవచేయుట కర్మయోగము యొక్క మకుటమని ఒప్పుకొనక తప్పదు. ఆనందమరమునందు యీ యభిప్రాయమే ప్రధానస్వరము రీతి వెలయుచున్నది. సంయుక్త భారతమునకు జాతీయగీతమే గౌరవింపబడుచున్న 'సుజలాం సుఫలాం' (ఆనందమరము లోనిదే) అను రసవత్తరమైన భావగీతికయందు ఈ దేశాభిమాన మత

మునకు పూర్ణత్యము సిద్ధించినది. ముక్తి మార్గమును మనకు చూపించి దేశాభిమాన మతముకొనగుట బంకిమచంద్రుడు మనభూమికి చేసిన రౌద్రవగొప్పసేవ. మన జాతని పురస్కారమునకును స్వాతంత్ర్యమునకు గొంపోవుచున్న యీమానస భావనయొక్క ఉద్దీపన కారకుడు రాజకీయ గురువు బంకిమ చంద్రుడే.

తన జాతికి బంకిమ బాటుచేసిన మూడవ ఉపకారమే మన విస్మృతమై యుండిన మాతృదృశ్యమును తిరిగి మనకు ప్రసాదించుట. మాతృదేశముయొక్క బుద్ధి విషయకమగు యీమానస అభిప్రాయములోనే గొప్ప తేజము, శక్తిలేదు కేవలము స్వాతంత్ర్యయమును మనస్ఫూర్తిగ వాంఛించుట మనకు ఉత్సాహకరమును, ఉత్తేజకరమును విషయము కాజాలదు. తనపై దేశమునకు గూడ కొంతహక్కు గలదనియు అసలు స్వాతంత్ర్యము వాంఛనీయమైన విషయమనియు అభిప్రాయపడని భారతీయుడే వాడు సర్కారుతో సహకారము చేయు వాడైనను మితవాదైనను అతివాదైనను ప్రస్తుత కాలమునలేదు. కాని అదిదేశ హక్కుల ప్రశ్నయైనపుడు ఆచరణమునందు మనలో పెక్కుమంది దేశస్థులు వరించరు. స్వాతంత్ర స్థాపనాభిలాషులు అధికముగనున్నను కొద్దిమంది మాత్రమే దానిస్థాపనకు వలయు ప్రయత్నముల సల్పుచున్నారు. స్వాతంత్ర ఆందోళనచే గాని దానిస్థానముగాని మనము స్వేచ్ఛకన్న ప్రయత్నమని భావించువిషయములు చెమనని మనము భయపడుచున్నాము. తానుకేవలము ఒక భూభాగము కొండటి న్యక్తుల సముదాయము మాత్రమే గాక దానికన్న విశేషమగు ప్రాధాన్యత తనకు గలదని మాతృప్రేమతో సుభివముగు బ్రబల దైవశక్తి సుందరాకారమును గైకొని మనస్సుపై ఆధిపత్యము చెలాయించుచు హృదయమును వశపరచుకొని నపుడు సర్వవ్యాపియగు మాతరాధ నాతన్మయత్యమునను ఆపై నిరంతరసేవ ఉత్సాహమునందును యీ తుచ్ఛభయములు వాటిభిలాషలు అదృశ్యములు కాకకాపు ఆవిశ్వసనీయమగు

[గం-౩ పుట చూడుడు.]

27-7-1930

ఆదివారము

బేంధ సంస్థానమున ప్రజాస్వామ్యము.

మానవజన్మ స్వాతంత్ర్యవాదియు, విజ్ఞానసంపత్తుచే కలిగితే బుద్ధులగు బేంధ సంస్థాన సింహాసీతకాళిపిత్తులు శ్రీమత్ బాలుసాహెబ్ ప్రతినిధి బి. ఎ గారి మహోదాత్త ఆశయములచే వారి ప్రజలకు సంస్థానపాలనమున సంపూర్ణ బాధ్యత ఒసంగబడినది. ప్రజాసంస్థలకు చేర్పించిన మైసూరు, వైజాం, బరోడా మొదలగు వాటి కంటె యీచిన్ని రాష్ట్రము స్వల్పతమకాలములోనే జన్మ మాకులనొసంగి స్వాతంత్ర్య దేవతను భక్తిమయముగ నారాధించుచున్నది. భారతీయులు ఒకతాత్పరముండి వాంఛించి ఆదోళనలు గావించి వివిధ త్యాగముల గావించి బడయనెంచిన బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమునే బాలుసాహెబ్ గారి పాలనములో కవిషయ వత్సరములకే వారి ప్రజబాంధ గలిగినది. తనవారితే మన్ననలను బొంది దేవకల్పముగా ఎన్నబడుచున్న యీపుణ్యతముగదా భవ్యమ!

రాజా సాహెబువారి మహోదాత్త సంస్కరణ ప్రస్ఫుత్తికి ప్రాతిపదిక వారివిద్యా సంస్కారమే! అందరి రాజులవలె వీరు విద్యార్థికి భయపడు ఒజ్జ వద్ద గాని, బాలుని దేవునిగావించి అన్నము గూడ కలిపి నోటిలోదెట్టు బానిసలకంటె హినులగు నగిరిపిల్లల హాసప్తితుడై గాని విద్య నభ్యసించక సర్వసమత్వ వాతావరణమున భుజాలపై చేతులు వేసుకొని విహరించ గలిగిన సహపాతులగు అసంఖ్యాక విత్రకోటిమధ్య, అమానయమును గూర్చు ప్రపంచ వాస్తవస్థితిని ప్రస్ఫుటముగ మనస్సులకు హత్తుకుగు చైతన్య

మయ నికృష్ట బీదజన దృశ్యావలోకమున పూనా కళాశాలలందు పట్టుపరీక్షకు జరుపుటచే రాజాసాహెబుగారు సర్వవిధముల మానవత్వమును బొందిన ప్రజల స్వాతంత్ర్య గ్రహించగలిగినారు. మన జమీందారులు గుడియందలి అంధబధిర సామాన్యవిగ్రహముకంటె హృదయమౌన్య లగుటకు, సామాన్య మానవధర్మ వాసనల నెరుగ అసురకల్పులగుటకు వారు ఎదుగుదాన్య పూర్ణవాతావరణము వారి కొసంగబడుచున్న నిర్జీవ పీద్యావిధానములే ప్రధాన హేతువులు. భవ్యత్వనతాను పాలింపనున్న ప్రజలతో కలసి మెలసిన గదా వారిభావముల అర్థముచేసికోగలగుట. మన బార్టి సార్వభౌముల చిరుత నయస్సునందు నాపకుడై అన్నివిధములవారలతో గూడచెమటూడ్చుటచేతనే నేడు కారుణ్య పూర్ణచక్రవర్తియని స్తుతించబడుచున్నారు. ఇప్పుడు వేల్పుయవరాజు సిద్ధార్థునికంటె మెత్తని మనస్సుగలవారై బౌద్ధునివారిభృమారి హృదయ విచారితమగు వారిదైన్యస్థితిని జూచి కంటతడి బెట్టగలుగుటకు వారి కొసంగబడిన విద్యవలనగాక ఇతరమువలన కాజాలదు. ఇట్టివిద్యనే హృదయములేని మనచిల్లర జమీందారుల కొసంగుచో వారు, వారి రాజ్యములుగూడ బాగుపడగలవు.

బేంధరాజ్యమునగల 60 వేల జనాభాలో కన్నులు మహారాష్ట్రీలున్నను వారికి సామ్రాజ్యసామరస్యముల గూర్చి పౌరస్థితిని చక్కబరచిరి. బాలుసాహెబ్ గారు రాజ్యమునకు రాగానే ఆర్థికస్థితిని చక్కజేసి విద్యను వ్యాపింపజేసిరి. అజ్ఞానతిమిరము సమసిపోగానే రాష్ట్రమున సర్వతోముఖ అభివృద్ధి పొడకట్టినది. పరిశ్రమల పోషించిరి. తన వరుమానము ప్రజలదే అని స్ఫురించుకొని వారికి ఆచార్యమునందు భాద్యత నొసంగి ప్రాతనిధ్యసభములమున ఇంగ్లండులోనై షుకడిమాండఫర్లువలె ఇచటపార్లమెంటరీ విధానమును నెలకొల్పిరి. యీమధ్య ఏర్పరుకబడిన ఉపసంఘ పరిశోధనానుగుణ్యముగ విమతవత్సరములలో ప్రజకు పాలనమునందు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యనొసంగుటకు ఒక శాసనమునుగావించిరి. భార

తీయులు మిలిటరీ కర్పను గూర్చి మాట్లాడుటకే పిలువేకుండ ఊడ యీ సంఘానాధీశుడు తనస్వంతకర్ప విషయమునగూడ ప్రజాసమాలోచనమునకు అవకాశము నొసంగియున్నారు. అరువది ఏండ్ల వృద్ధులగు యీ మహారాజుగారు "రాజులు దేవాంశ సంభూతులు" అనుటకు యదార్థ నిదర్శనమో అనునట్లు తన బిడ్డలపాలించుచు శోడిరాజులకు ఆదర్శప్రాయులగుచున్నారు.

బాలుసాహెబులవారు యోగవ్యాయామ ప్రవీణులను అందులపై నిజ యాజమాన్యమున కొన్ని పాఠశాలల నిర్మించి సూర్యనమస్కార విధానమును ప్రత్యేకాంశముగా గరపుచున్నారు.

ఈప్రజానురంజకులగు వీరికి సర్వేశ్వరుడు ఆమురారోన్మేష్యశ్వర్యముల నొసగి బోయిగావుత మని ప్రార్థించుచున్నాము.

నెల్లూరు కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని అరెస్టు.

నెల్లూరులో విశాంతిభవనము సోదా.

కాంగ్రెసు ఆఫీసు తెరచుట.

22 తేది కాంగ్రెసు ఆఫీసు తెరచి అచట యిద్దరు వారెంటీస్ తియ్యరెడ్డి రమణారెడ్డి కోటప్ప గారలు కూర్చోబయిండ పోలీసువారు వారెద్దరిని అరెస్టుజేసిరి.

విశాంతిభవనం సోదా.

22 తేది విశాంతిభవనం అను ఒక షోటలును సోదావేసి కొన్ని కాగితములను కాంగ్రెసు వారికి అన్నంబెట్టిన రెక్కలను కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు బలరామిరెడ్డిగారి సామానులను పోలీసులు స్వాధీనముచేసికొని పోయిరి.

అధ్యక్షుని అరెస్టు.

కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు కాశీ హిందూ విశ్వవిద్యాలయమున ఎల్. ఏల్. బి. విద్యార్థి నిడిముగిలి బలరామిరెడ్డిగారు బి. ఏ. 28 తేది వృద్ధయం ఆశ్రుచేయబడిరి. షోటలువారులో వీరి యిల్లుగూడ సోదావేయబడినది.

అన్నంబెట్టినందుకు కేసు.

గండవరములో తూమాటి మల్లారెడ్డిగారు వారెంటీస్ ఆశ్రయమిచ్చిరను వేరముక్రింద విచారింపబడుదురు.

సత్రాజయకరురాయబారములు మహాత్ముడు నెహ్రూ పండితులకు సందేశమంపుట.

తెలుగులలో వున్నవారిపై కేసు.

ఇప్పుడు తెలుగులలో వున్న కొందరిపై కేసులు వదిలివేయబడుటకు వారిని వెంట్రాక్ తెలుగునుండి వెళ్ళుటకు కిరీకొని వచ్చిరి.

కాకా 'మల్లారావుగారి బాల్కనాడుగా వారి యిల్లు పోరావేసి కొన్ని పాత్రలను పోలీసు వారు గొనిపోయిరి.

మంగలివాళ్ళు అరెస్టులు.

యల్లాడుపాళెం ఉత్తర సందర్భమున వేళంవాయించిన మంగలివాండ్రను అరెస్టు చేసి ఇక అట్లులేమను చెప్పించుకొని వదిలివేసిరి.

పిరుగంటి రామచంద్రయ్యగారికి శిక్ష.

ఇప్పుడు చెరయందున్న పిరుగంటి వెంకట మల్లయ్యగారి కిచ్చపుత్రుడు రామచంద్రయ్య గారిని 2 ఏండ్లు జైల్లో పాఠశాలకు పంపిరి.

కారలిలో మరణముక మయినదను 4 ఏండ్లు జైల్లో పాఠశాలకు పంపిరి.

మాగూరుపేటలో మరణిన్ని 'శిక్షలు జరిగి టుల తెలియుచున్నది.

కాంగ్రెసుఆఫీసును పోలీసులు స్వాధీన పరచుకొనిరి.

మదరాసులో జాతీయ పక్షము.

గాంధీజీపీని కాల్చినందుకు కేసు

2000000 పానుల దాము.

గాంధీజీపీని కాల్చినందుకు కేసు.

కలకత్తాలో శిక్ష, బొందిన జగద్యంధు పాం జేగాడు తన గాంధీజీపీని టాప్ లర్ అను మేజిస్ట్రేటు తీయించి కాల్చివేసెందులకు మేజిస్ట్రేటుపై 99-15-0 లకు దావా చేసియున్నాడు.

మదరాసు జాతీయవాదుల పక్షము.

పూర్వము కాంగ్రెసు పక్షములో నుండిన బోటిరెడ్డి, సత్యమూర్తి, చార్లర్ వరదరాజులు వాయుడు, భక్తవత్సలం, వి. రంగస్వామి అయ్యంగారు, సామి వేంకటాచలంశెట్టి మొదలైనవారు ఎన్నికలలో పోటీచేయుటకు బాధీయ సత్తును గెల్చింది. కాంగ్రెసుతో ప్రభుత్వము సంధిచేసి కొనసాగి పదవుల గ్రహించుకుందుట కాంగ్రెసు వారు పొల్టాననికే కాంగ్రెసులోని సమావేశమును హిమ్మరించుట, స్వాతంత్ర్య సమరము పట్ల హుమూనిని బాధుట మొదలగునవి యాపత్కారకములు.

భూరిదానము.

అమెరికా కోటిశ్చమడు నమరు అధిపతి హ్యూరెన్ గారు క్రిమయందు సాంఘిక విద్యార్థి శృంగులకు 30 లక్షల పానుల దాముగావించిరి.

హిందువుల నెవరినిగాని నమ్మరాదు?

హేదారీగారు ఆలహాబాదులో భూరి ముస్లిం సభయందు ఉపన్యసించుచు హిందువులలో గాంధీజీతో సహా విరదిగాని ముస్లిం సమస్య విషయమున నమ్ముటకు వీలులేదని నుడిచిరి.

కొండుతులెల్ సమావేశము.

అక్టోబరు మాసమున కొండుతులెల్ సమావేశమున సెంట్రల్ కేమ్యూ పార్టీయమున జరుగును. ఎచటవే జనవరిలో నాకా విస్తరణపధి సమావేశమైనది.

ఈజిప్టు క్లబ్ లము.

బాతీయవాదుల వుత్పరములలో పోలీసుకు ప్రజకు సంఘర్షణ సంభవించినది. పోర్టు వెయిడు మొదగు హోట్ల తుపాకుల గాల్చి చాలమందికి దెబ్బలు తగిలినవి. 1000 మందిని అరెస్టుచేసిరి.

శ్రీమతి పాణికా కనకమగారి

కారాగార వాసము,

నేటికి 31 దినములు.

సుబాష చంద్రబోసు నిరశన వ్రతము.

కాజీయ నిర్వృధితుల పరిగ మాడమిచే నుభావ చంద్రబోసుగారు తెలుగులో నిరశన వ్రతము వలంబించిరి. వీరి మార్గమునే యిరువులు చాలా మంది అవలంబించిరి.

శాంతి రాయబారములు.

ఫల ప్రదములగు మాతలము.

దూతల ప్రకటనము.

ఇసవాక రంగారెడ్డిగారికి శిక్ష.

శాంతి రాయబారములు.

రాజప్రతినిధి ఇర్విక్ ప్రభువు అనుజ్ఞనుగొని రాయబారముల జరుపుటకు సర్ జేజ్ బవాదూర్ సత్రా, జయకరుగారుల పూనాకు వెడలిరి. బాంబాయిలో సర్దార్ పటేలుగారితో సంప్రదించిరి. మొదటిదినము యరవాడ తెలుగులో మత్తాన్నం 4 గంటలు మహాత్మునితో సంప్రదించిరి. పోవు సప్తమి సత్రాగారు గాంధీజీకి కొన్ని ఫలముల గొనిపోయిరి. వివరముల విషయము దెలుపలేదు. గాని

విడితరదను లగుటచే నిరాశలతో తెన్ను శుభ ప్రదము నున్నదని తెలియవచ్చినది.

రెండవదినము మరల 4 గంటలు ముచ్చటించిరి. ఆంధ్ర కాంతిమాతలు 'మేము గాంధీగారితో మాట్లాడి విషయము వంతయు వారిపరుట చెట్టిరిమి. వారు హేరిలాత్, జనహరిలాత్ తెస్తారు కొనసాగిన సందేశమునుగొని ఆలహాబాదుకు పోవుచున్నాము' అని ప్రకటించిరి వారు బాంబాయిచేర వారికి పెద్దలు స్టేషనులో గొప్ప స్వాగతము నొసంగిరి.

రాయబారి ములకు గాంధీ ముముఖుడు గానిదే యీ సందేశ మిచ్చియుండదని భావింపబడుచున్నది. మరియు వైస్రాయిగూడ యందు సంబంధ మున్నదిని యెన్నబడుచున్నది.

ఇసవాక రంగారెడ్డిగారికి శిక్ష.

యల్లాడుపాళెం బాస్తప్యలు ఇసవాక రంగారెడ్డిగారికి 5 మాసములు శిక్ష విధింపబడినది. వాలెంటీర్లు తిమ్మిరెడ్డి రమణారెడ్డి, తిరుమాదు కృష్ణారెడ్డి పోట్లపూడి) గారలకు 4 తెలుగు శిక్షయు 200 రూపాయలు జరిమానయు విధింపబడినది. నిడిముసిలి బలగామరెడ్డిగారి కేసు 28 రోజుకి వాయిదా చేయబడినది.

అటవీ సత్యాగ్రహము.

రాజపూరు, మంషీర్ పూర్, విశే, అజోల, చన్నరపులందు సమిష్టి కావనోల్లంఘనము చేయబడినది. అధికారులు ఎడ్జిఫోయివారితో కోర్కెము కలిగించుకొలేదు. అజోల, సంగామనరులందు శ్రువరి భవమును చెల్లి పనిరాకరించిరి. యాటాలు జరుగవు.

గాంధీజీభగవద్గీతను ఇంగ్లీషు చేయుట.

ఇటలీగో దారుణ భూకంపము—

అమెరికాలో నిప్పులగాలి.

సర్. క్రెండుగారు తిరిగి వచ్చుట.

ఇటలీ దారుణ భూకంపము.

ఇటలీ దక్షిణ భాగమున తీవ్రమైన భూకంపం సంభవించినది. పురాతన నగరమగు నేపిల్ను ప్రాంతమున విశేషవృష్టం. ఇప్పటివరకు 276 మంది చనిపోయినట్లు తెక్రింపబడుచున్నది. పెనూవియన్ అగ్నిపర్వతము బ్రద్దలగునట్లున్నది. క్రినికోడుపెద్ద వానాగలివీచింది.

భీ భత్తమైన ఉష్ణగాడ్పు.

అమెరికాయందు నాలుగుకోట్ల నిప్పుల గాలివీచింది. క్రిని తీవ్రానికి ఆదేశమున 3000 మందికి వైన చనిపోయినది ప్రకటింపబడినది.

మహాత్ముడు గీతను ఇంగ్లీషు లోనికి మార్చుట.

చేసాలనుచు మహాత్ముడు వరుసకు యింకా చాలకాలమును గడుపుచున్నాడు. ప్రస్తుతము 'భజగీత' ఇంగ్లీషులోకి అనువదించుచున్నాడు. ఇప్పటి వరకు విక్రొందియే. పాగువో భవద్దేవతగూడ అను వదించెదరని ఆశ్రయమునకు వ్రాసిరి.

కొండుటెలిర్ సభా ప్రాతినిధ్యము.

భారతీయ కొండుటెలిర్ ఏమాతేతమునందు డి.వి.వి.ఎ. ప్రభుత్వముల వారు పాల్గొనరని విధాని మ్యూన్సిపాలిటీగా రి కాయవ్యవధిలో ప్రత్యుత్తర ముపంపిరి. పార్లమెంటు ఆగస్టు 1 లేది సమాప్తమై మరల ఆక్టోబరు 28 లేది నూరును.

విదేశీ సారాయి అంగడిల కాలిపుట.

కలకత్తానుందు విదేశీ సారాయి అంగడిపై కొందరు రాళ్ళుబద్ధి పాడుతేసి తగులబెట్టిరి. త్రొక్కులు ఆర్పివది. దీనివలంబముతో 12 మంది అరెస్టుతేసిరి.

వంతెన కూలుట.

రైలు ప్రదేశముంగు భారీ తేలికందులకు వుత్తెనముల జరుపుచుండ ఒక పెద్ద వంతెన కూలి పడి. అందు చాలమంది బడిరి. ప్రవాహములో కొట్టు కొని 100 మంది చనిపోయిరి.

కేరళ గారు తిరిగివచ్చుట.

భారత ప్రభుత్వ హోం మంత్రి జేమ్సు కేరళగారు కలవు మగియగానే ఇంగ్లండునుండి బయలుదేరి 25 లేది బొంబాయిలో గి వెంటనే తన పదవిని గ్రహించిరి అవారే వారు మివాద నాయకులతో చీర్ఘసమాలోచనమును గావించిరి.

అనంతవరముగో శిక్షలు.

తెనాలి లోలూకా అనంతవరములో 14 మందికి ఉప్పుచట్టము క్రింద అరుసెలల శిక్షాశిక్ష విధింపబడినది. ఇందు ఇద్దరు స్త్రీలుగలదు. బంపని వారు ముగ్గురికి 6 నెలల శిక్షవిధింపబడినది.

భారత భారతీయ పరిశ్రమాలయములు.

బొంబాయిలో ఇండో-బర్మీ ప్రాద్యక్షు కాకపోకలకా అను ఒక పెద్ద పరిశ్రమల సంస్థను నూతనముగ నెలకొల్పిరి. భారతీయభీముతో భాగ తీయి పనిచారితో దేశమందడలా కర్మాగారముల నిర్మించుటే దీని ఆశయము. భారత దేశము స్వయముగ నిర్మించుకొను వరకు జర్మనీజస్తువుల గొనుట రెండవ ఆశయము. 200 మంది జర్మను పరిష్కల కేంద్రమును బొంబాయి సంస్థ దీనికి సహాయము తేయచున్నది.

జహ్నములో సతి కార్యనిర్వాహక సభ్యురాలు.

పండిరి సుందరదాల్ గారి స్త్రీ కౌంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సభ్యురాలుగా జవహర్ లాల్ నది

శ్రీ కమలాజివిగారిని అశ్రువలకు పూర్వ పటలు గారు విడుదలచిరి.

భారతీయ స్వాతంత్ర్యము—అమెరికా.

అమెరికా పెకేటునందు జైముక్ గారు క్రిటికులచే నిష్టముల పేర్కొనుచు భారతీయుల సహకారము పొందగలము గావించుటకు స్టేట్ డిపార్టుమెంటువారు ప్రయత్నించవలయునని ఒక తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. అందు బాతీయ స్వాతంత్ర్యమునకి దానికే పొంద ప్రయత్నించుచున్న భారతీయుల పాట్లకు విమోచిము తగ్గించరాదు" అని ఆ తీర్మానమునగలదు.

ఒక ప్రాధానము శిక్ష.

కలకత్తానుందు విద్యార్థులను కళాశాలలకు పోనీకుండా పీకటింగుచేయుచున్నాడు గుంపును చెదరగొట్టుటకు పోలీసులు బాకీల ఉపయోగించుట చే చాలమందికి గాయములు తగిలినవి. టూ ఆల జడవలన యిప్పుడు జరుగవలసిన పరీక్షలను ఆపి వేసిరి. పీకటింగ్ అర్థివెంతుక్రింద ఆశానందవాగ్ అను ఆచార్యునికి 6 మాసముల కఠినశిక్ష విధింపబడినది.

బెంధ సంస్థాన ప్రజా స్వామ్యము.

శ్రీమత్ బాలాసాహెబులవారి రామరాజ్యము.

వరేంద్రలో సంపూర్ణ ప్రజా స్వాతంత్ర్యము.

సతారా జిల్లానుందుగల స్వల్పసంస్థానముగు బెంధనుండు జరిగిన అభివృద్ధి చాల ఆశ్చర్యకరముగనున్నది. ఈ సంస్థానమునకు అడవులపై కొలదగ వయంబడినవచ్చును. ఇందలి 85 వేల ప్రజలలో కన్నడలు మహారాష్ట్రులు సామ్య భావముతో కలసియున్నాడు.

శ్రీమత్ బాలాసాహెబుగారి పాలనము.

రాష్ట్రము అన్ని విధముల వృద్ధిచొందుటకు ప్రస్తుత అధిపతులు శ్రీమత్ బాలాసాహెబ్ పంట్ ప్రతినిధి లి. ఎ. గారి గొప్పబుద్ధి శక్తి పాను భూతులే కాగనములు. సింహాసనాధిష్టు లగుట తోడనే దేశమును వికసనముచుటకు ప్రారంభించె. విద్యాపాఠశాలముల నూతనములను ఆశ్రయమును గలిగించగలవు. వీరు ప్రజల హితము సాంఘిక భావములకు ప్రోత్సాహమొసంగి ప్రజలను ఉన్నతికి గొనివచ్చిరి. 62 ఏండ్ల వృద్ధులగు వీరు యిప్పుడు ప్రజలకింద్రగా అనురాగపూరితులగు బొందుచున్నాడు.

సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము.

ఇక వరేంద్ర లోపల రాజ్యపాలనమున ప్రజలను సంపూర్ణభాగ్యతాయుత పాలనము ఒకటబడెను. వీరి రాజాసాహెబ్ గారు ప్రకటించుచున్నాడు.

సంస్కరణములు.

మొదటి పరిపరకర్పరముల పాలనలో వీరు అబందరస్థితిని వర్ధకరి చేసి వచ్చినది. ఆర్థికస్థితిని ప్రభుత్వమున నెక్కువరచి వృద్ధిచేసిరి. ప్రైవేటువిద్యను నిర్బంధముగను ఉచితమును తేసిరి. గ్రామపంచాయితీల నెలకొల్పి ప్రతిశ్రమల ప్రోత్సహించి అభివృద్ధి గొనివచ్చిరి. సంస్థాన ఆదరము చేతనే ఇను పవాగల్గెడు ప్రసిద్ధి తెందిన కిక్ లాస్ కాక్ కంపెనీ ఓగిలివాడియందలి గ్లాస్ ఫ్యాక్టరీ నెలకొల్పి బడినది.

రైతుమహాసభ—శాసనసభ.

1920 రాజాగారు స్వయముగనే శైకు మహాసభను గూర్చిరి. మొదట వివిధ విషయముల విమర్శించిరి. కానీ 2 ఏండ్లలో యీసభకు శాసన సభాధి కారముసంగబడినది. 1923 లో ఎన్నికల పాట్కు ఒకసంగి 25 మందిగల ప్రాతినిధ్య సభను ఏర్పరచిరి. 1924 లో సంస్థానబడ్డెటును నిరాకరించుటకుగూడ అసెంబ్లీకి పాట్కు ఒకసంగబడినది. 1928 దీనికిఅధ్యక్షు విన్ని కాధికారముసంగబడినది. ఈసంగి సంస్థానమునందలి పెద్దఉద్యోగులు ఒకసంఘముగా నియమింపబడి (వైమను సంఘమునలే.) రాజ్యాంగ విధానమును గూర్చిఒకనివేదికను గావించిరి. అవేదిక యాజ్ఞానలో అసెంబ్లీలో పెట్టబడి రాజా సాహెబ్ గారి అనుమతిపై శాసనము గావించబడినది.

సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముగొనగు శాసనము.

ఆంధ్ర స్టేట్ ఆక్టు 1 ఆఫ్ 1930 అగు యీ శాసనము ప్రకారము 5 ఏండ్లపరచటకు సంపూర్ణ భాగ్యతాయుత ప్రభుత్వ ముసంగబడును. గ్రామము స్వాతంత్ర్యమైనరాజకీయవిభాగముగానుండును. అర్థిక పాలక, సివిల్ క్రిమినల్ మొదలగు సత్కార్యకారము గలిగియుండును. దీని వైన లోలూకాసభ, సంస్థాన సమితిగలవు. సమితి పెద్ద అధికారముగల సంస్థ. ఒక సెనెట్ను డిప్యూటీ బడ్జీ, ఒక హాయికోర్టు బడ్జీ యుండెదరు. సీల్ క్రిమినల్ కు సంబంధించిన చిన్న కార్యములన్నీటిని గ్రామ పంచాయతీవారు లోలూకా సభవారు పాలించెదరు. దర్బార్ అను పేర ఒక కార్యకాక కర్తముండును అందు క్రిరాజా సాహెబుగారు ప్రాతినిధ్య సభిచే ఎన్నుకొనబడిన ఇద్దరు మంత్రులు నామినేటు చేయబడిన గురి మొక మంత్రీయుండును. అసెంబ్లీ సభ్యుండు 39 మంది సభ్యులుండును. అందు 21 మంది ఎన్నిక సభ్యులు 18 మంది నామినేటు చేయబడినవారు కానీ 18 లో 8 మంది మాత్రమే వుద్యోగ గణ మునకు తెందినవారుగా నుండురు.

ఈ స్వల్ప సంస్థాన మార్గమును ఇతర సంస్థానములు పెద్ద పెద్ద జమీందారులు అవలంబిరచిన దేమున ఆకాంతయే యుండెను.

అధిపతులు బాలాహా హాయిగాను మార్గ
వదుక్కురములనూర్చి పరిశ్రమలేసి పుష్కలము
వ్యాపియున్నాడు. అది తెలుగువకునూడ అను
బంధించుచున్నది.

కొన్ని ఆఫ్ స్టేటు.

కొన్ని ఆఫ్ స్టేటు కర్మచేయబడినట్లు
ప్రభుత్వ ప్రకటనము గావించబడినది.

రాజోవు రాజప్రతినిధి ఎవరు?

ఇంగ్లండులో ఇన్స్ట్రక్ ప్రభువు తరువార
నైన్ రాయని గూర్చి గుసగుసలు బయలుదేరినవి.
అట్లొకడు ప్రభువో, ఎక్ హార్ బర్న్స్ పాత్రము
యల్ గానా నియమించబడెదో? స్టేటువల్
విశేషం వ్రాయుచున్నాడు. కానీ, ఇన్స్ట్రక్ ప్రభువే
నుకొంత కాలమునా కోరబడుదురని సంకేతమును
పలికి వ్రాయుచున్నది.

జాతీయ ముస్లింత్
సమావేశము.

పూర్తిగా శిశుకట్టిన ఘోషమొదలే మరల
దావా.

వేంకటగిరి సంసాసంవారి అజాగ్రత్తచర్యలు.

జాతీయ ముస్లింసభ.

లక్నోలో దాక్టర్ అన్నాగారి ఆధ్వర్య
క్రేంద ముస్లిం జాతీయవాదులు సమావేశమైరి.
మహమ్మదాబాదు మహారాజా, మొదలగు పెద్దల
చాలమందియు స్త్రీలును పాల్గొనిరి. —వైరును
నివేరికను ఖండించుచు తీర్మానించిరి. సత్యా
గ్రము ఆవాంఛనీయమయ్యు భారతీయులకు
తప్పని సరి అయినదనియు, ఇంతటి త్యాగము తరు
వాత దొమినయన్ ప్రేటనును అంగీకరించ నలసి
ందేగాని కాంగ్రెసువారు లేనిదే కొందుటేదీర్
నభకు పోరాదనియు, ఖయీకిపోయిన మహమ్మ
దీయుల అభివృద్ధిచేయుచు తీర్మానింపబడి గావించిరి.

వేంకటగిరివారి అజాగ్రత్త

చేనాడు ప్రాంతములనుండి ఒక విశేష
మా కిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—చుల్లంతాదా కా
కుమ్మరపాశం చైతలు యీ మార్చి నెలాఖరున
తాలూకాకేసుకు బోయి 89-వ ఫసలీరకు గల
బాకీలను లెక్కలు జామకొని ఆ మొత్తము
284-14-0 బాకీని చెల్లించి రసీదు తీసికొనివచ్చిరి.
కానీ యిట్లుండ జూన్ 17 తేది యీరైతులు 35
వసలీకి 157 రు. 36 ఫ. కి. 11-6-0 లు, 37 ఫ.కి.
8-0-0 లు 89 ఫ. కి. 9-0-0 బాకీమున్నటు
వదిలై సివిల్ దావా చేయబడినట్లు నోటీసులు
వచ్చిరి. సంస్థానం దెచ్చు దిను ఉద్యోగులేల
యంత అజాగ్రత్తగ, వకప్పు రికార్డులనే తాడక
ీసులు జరిగించుట ఆశ్చర్యముగానున్నది. కానీ
వేంకటగిరి ప్రభువులు ఎప్పుడు పాలనమునందు
కోర్కెము కలిగించుకోమిచే వారికియది తెలియక
పోవుటలో విశేష మేమియులేదు.

ఈజిప్టులో నాన్ కో. ఆఫ్
రేషను ఉద్యమము.

సంస్థానప్రజల మహాసభ.

రెవ్లూరు మండలమున రాజధిక్తి సభలు.

ఈజిప్టు క్వోటము

ఈజిప్టులో జాతీయపక్షమగు వాట్సు
సమావేశమై వాసుపాహాగార్ ఆజమాన్యమున
"జాతీయ మహాసభ" అను నొక నూతనసంస్థను
స్థాపించిరి. తమ కోర్కెలప్రకారము క్రొత్త ఎన్ని
కలు జరుగనిదో! మహాత్మాజీ ఉద్యమమువంటి
గానిది అసహాయోద్యమమును ప్రారంభించుటకు
తీర్మానించుచున్నారు.

ఆరెన్ బ్యాండ్రింగాయందు ఒక పెద్ద వుగ్గు
వము బరుగునుండ పోలీసువారికి వీరికి సంఘర్షణ
జరిగినది. 17 నుండి చనిపోయిరి. చాలమందికి
దెబ్బలు తగిలినవి. మరుదినము గుంపు కొందరు
విశోపీయులను సంహరించిరి. అంతః కలహములతో
తమకు సంబంధము లేనదియు కానీ విదేశీయుల
భద్రతకు యరువాగులవారును భావ్యతవహింపకలే
నని డ్రిటీషువారు తెలియజేయుచున్నారు. ఇందు
డ్రిటీషు ముద్దవాంలు టూకెప్పుకు పంపబడింది.

రాజధిక్తుల సభలు.

రెవ్లూరుమండలమున వివిధ గ్రామములందు
జి. వి. ముబ్బరావుగారు రాజధిక్తి సభలను జన
వుచు డ్రిటీషుప్రభుత్వ లాభములనుగూర్చి ఉపన్య
సించుచున్నారు.

కొండు తీర్చిల్ సభ గతి.

వైస్రాయిగారు కొండుతీర్చిల్ సభలో
చర్చించుటకు వాటిలో వైరుమవేరిక ఒకటి అగు
నని ఆ నివేదికాశమును భర్తముగావించిరి.
కీన్లైన్ ఇంగ్లండులో క్లెవర్ చేటిక్ లిబరల్ పక్ష
ములవారు ఎటులైనా వైరుమనివేరిక ప్రధా
నము చేయవలయునని ప్రయత్నించుచుండెరి.
అందువై కొండుతీర్చిల్ సభలో డ్రిటీషువారి పక్ష
మున అన్ని పక్షములవారు పాల్గొనవలయునని పట్టు
బట్టిరి. అందువై శ్రీ యు. పీనికి లొంగవలసి
వచ్చినది. బార్న్లైక్, చేంబర్ లిన్లు, క్లెవర్ చేటిక్
పక్షమున, రెడింగ్ ప్రభువు మరియొకరు లిబరల్స్
పక్షమున, సభలో పాల్గొందుగని యిప్పుడు
రూఢిగా తెలియుచున్నది. అప్పుడు భారత దేశ
మున మితవాదవాదులు భీతిని దెలుపుచున్నాగు.
నెటర్ వాదాగాను, ఒక ప్రకటనమును గావించిరి.

రాజోవు ఎన్నికలు సెప్టెంబరు 9 తేది.

మదరాసు ప్రభుత్వమువారు రాజోవు ఎన్ని
కల తేదీలను నిర్ణయించిరి. కాసనసభకు నామినే
షనుల చివర దినము ఆగష్టు 1 తేది న్యూ-టిన్
4 తేది జరుగును. తరువార పోలింగు సెప్టెంబరు
9 తేది జరుగును. అసెంబ్లీ, స్టేట్ కౌన్సిలుకు ఇదే
తారీఖులు.

సంస్థానప్రజల మహాసభ.

సంస్థానప్రజల మహాసభ ప్యానెలసంఘము
వారు తెలుగువారనుగూడి మహాసభను ఆగష్టు
80 తేది తెలంగాణవందు జనుపుటకు తీర్మా
నించిరి. అభ్యక్షులుగా అధి. నంకయ, రామరాజు
పంతులు, గుండప్పగారలలో ఒకరిని వరించెదన.

చదువుకొన్నవారి స్వాగ్ధిత ఆర్థి.

అసెంబ్లీయందు బయటరుగాను ఇక నూతన
క్లిబుకు ప్రవేశపెట్టు అది ఆమోదించబడినది. ఇంతకు
ముందు బాయిలు కుటుంబములో ఒకరిని చది
వించిన అనియు సంపాదించినది కుటుంబమునకీ
తెండవలసియుండినది. కాని యిప్పుడు యీ క్లిబు
వలన అట్టి భవము ఆస్యక్తి స్వంతరీతియగును.

శారదాగారి మరణము బిల్లు.

హిందూ విధిచేతువుకు భర్త ఆర్థికిభాగము
రాలయినను. ఒక నూతన బిల్లు రావుపాహాద్
పార్లమెంటు శారదాగారు అసెంబ్లీలో ప్రవేశపెట్టు
అది పెరెట్టుకొనిటికి పంపబడినది. శారదాగారి
కోర్కె చివరకెట్టును కోక దానినూడ ప్రవేశ
పెట్టిరి.

మిన్నులద నే మేక.

మ్యానూక్కునందు ఎంపైర్ స్టేట్ లిమిట్
అని ఒక నూతన భవనమును 1048 అడుగుల ఎత్తున
కుప్పబట్టిరి ఉక్కుతో అంతయూ నిర్మించు
చున్నారు ఇంత ఎత్తువేడ ప్రపంచమున లేదు.

ఫ్యాషనులు చెప్పినందుకు పాలుకు 10000
పౌనులు.

మ్యానూక్కునందు మిన్. వర్ జీయా
అనువామె దస్తుల ఫ్యాషనులను చెప్పించుటగా
పాలుకు 10 వేల పౌనుల గడించుచున్నది. యిప్పుడు
యామె యూరపునందు సంచారము చేయుచున్నది.

బొంబాయిలో శాంతిసభ.

గవర్నరు వివిధవాదులతో భావా
యందు సంప్రదించిరి. వారలందరు కాంగ్రెసుతో
రాజీచేసికొని ఖయీదీలను వదలవలయు దొమిన
యన్ ప్రేటకు నో సంగవలయుననియు, పాంఘిక
సమస్య తరువార పరిష్కారము కాగలదనియు
నుడివిరి.

పార్లమెంటుసభలో సంక్షోభము

పార్లమెంటులో భారతదేశ విషయమై
క్రోవేగాలు ప్రక్షింప ప్రధాని ఆ చర్యకు ఆక
సరములేదనిగా కొంత వాగ్వివాదము జరిగినది.
అందు క్రోవేగాలు అభ్యక్షుని గౌరవించలేదని
సస్పెండుచేసిరి. మరియొక సభ్యుడు బకెట్ గారు
విసిగి సభనుండిపోవుమా సభాధిపత్యమైన గవర
ఎత్తికొనిపోవుచుండ దానిని లాగికొనిరి. ఇంతటి
సభావమానము. క్రాంతి తిరువంతరము జరిగి
యుండలేదు. దీనికి లెకట్ గారిని సస్పెండుచేసిరి.
తెలుగుపక్షమునుండి వీరిని లొంగించుటకు ప్రయత్ని
ములు జరుగుచున్నవి. వీనివలన తెలుగులో ప్రతిక
వర్పడినది.

ప్రభువులసభ శ్రీలహక్కులకు విముఖ మగుట.

పార్లమెంటు ప్రభువులసభలో ఆఫ్ఫర్ ప్రభువు శ్రీలహక్కు ప్రభువులసభలో పర్యవేక్షణగా వచ్చును. అను తీర్మానమును గొవిరాగా అది నిరాకరించబడినది.

అసెంబ్లీలో గుర్తించబడు మాట్లాడుచున్నవి:—

అసెంబ్లీ జరుగుచుండ బయట కొందరు కథలో గూబలు మాట్లాడుచున్నవని కేకలడ నయాప్రపాదసింగ్ గారు అది విజు అనిరి. అంత అధ్యక్షుడు దానిని ఈపంపారించుకొనమనగా సింగ్ గారు నిరాకరించి సభనుండి వెడలిపోయిరి.

24 మిల్లులు మూసివేయబడట.

దేశమున గుడ్డలకయ్యక ప్లాకునిలిపోవుట చే బొంబాయిలో 24 మిల్లులు పని నిలిపివేసినవి 70 వేలమంది పనివారు పనిలేకున్నారు

(3-వ పుట తరువాయి.)

చదవారల తుదిములు:—

క్రైస్తవులు,	46.
బ్రాహ్మణులు,	194/47.
బ్రాహ్మణేశ్వరులు,	1862/167
నిమ్నజాతులు,	800/63.
అదవిజాతులు,	4/5
చేరస్థులు (Criminals)	2/0.
మహమ్మదీయులు,	430/21.

వై వారలలో 11 గురు మాత్రము ఉత్తర్యోగములకైదు. 891/14 వర్తకులకైదు. 154/14 భూస్థితిగలవారికైదు. మిగతవారు కూలివారికి తేసికొని, చేతపనులు చేసికొని జీవించువారికైదు.

6 సంవత్సరములవైదొడి 11 సంవత్సరముల కయస్సునకు లోబడినవారు అనగా ఒడలలోకేరి చదువు కొనవలసినవారు 9400 కుందియుండ లెక్కలనుబట్టి చూడ కొంచె మించుమించుగ 3000 మంది మాత్రమే బడులలో చదువుకొనునట్లు తెలియుచున్నది. తక్కిన వారికి విద్యాభ్యాసము చేయు వసతులు లేవా? కనకులుండియు, వానిని నిరసించెరా యను నందియముకిలుగుట సహజము. ఆ ప్రాంతములనుండు వారిలో 1000-కి 1 మాత్రమే ధనవత్తు. 20 మంది సామాన్యులు. మిగత వారందఱును కడు పేదలు. చేతకు తిండియుండదు. కట్ట కట్టలేదు. వేసంగిలో కొన్ని గ్రామములలో త్రాగ నీళ్ళునుండవు. బాలురు, ముఖ్యముగ నిమ్న జాతులు, యా ప్రాంతములలో విచ్చివిడిగపెరుగు వాగజముడ పడ్డనే వోక పూట యాహారముగ భరించుటఁ జూచుచున్నాము. కడుపు కాలచుండ కలకేమెక్కును. అందుచేత బాలురు, పాతకాలను త్యజించి వాగజముడు గుట్టలను తేరు తున్నారు. కడపను వారి స్థితి ఎట్లున్నదనిన బాలుడు గొడ్డుగోదల పోలుకొని పాలముపోయి వాని వేపుకొనివచ్చి ఖలముగాని, బడిలోనికి

పోయి కూర్చొనిన శిశులారము తలచుట— చదువుకొని యుత్తర్యోగములు చేయువాయనుట— విద్యయొక్క లాభముల కలుగుటందుట. ఈ కారణములచేతనే ఇరువయందు గ్రామస్థులకు నిరసనాభార మెక్కువ.

ఈ తాలూకాలోనుండు బడులు విమ్మిరగ వోకటి రెండు తరగతులు గలవియే. అంతకు వైత బోధించు బడులు బహుశ్యము.

ఈ తాలూకాలోపల్లె పున్నత ప్రాథమిక విద్య నొసగు వాలయములు, పాఠశాలలు, తురి చేరు, దొనకొండయను మూడు గ్రామములలో మాత్రము గలవు. వై తరగతులలోజరువు విద్యా ధ్యలసంఖ్య చాల తక్కువ. దొనకొండలోనుండు బడిమాత్రము బాప్టిస్టుమిషనువారిది. తక్కినవి కందు తాలూకాలోద్భవవి.

మిషనరీలు మత సంబంధమైన బోధయే గాక విద్యా విధానమునందును శ్రద్ధ వహించు చున్నారు ఆ కారణముచేతనే, నిమ్నజాతుల కింతవత్తువైన నీ ప్రాంతముల విద్యాసక్తియున్న దనట కవకాశము గలిగినది.

వైదొలలో 262 మంది యుపాధ్యాయులు 33 మంది యుపాధ్యాయులును బనితేయు చున్నారు. వీరిలో 89/8 మంది మాత్రమే బోధ నాపద్ధతులలో వారితేజినవారు. మిగత వారికి తరగిదులేదు.

1928-29 సంవత్సరంలో బోర్డువారి యాధీ నముననుండు పాఠశాలలకు 10495 రూపాయలును యితర బడులకు 11644 రూపాయలును వ్యయ మైనవి.

ఇవిగాక, పరిపాలనాసంఘమువారి యంగీ కారమును, ద్రవ్యసహాయమును బొందక నీ తాలూ కాలో 15 స్కూలులు పనిచేయుచున్నట్లు తెలి పెడిని. అందుండు విద్యార్థులసంఖ్య 295 మంది. ఈ పాఠశాలలో కొన్నింటి నిటీవల ద్రవ్యసహాయ బాపితలో చేర్చుకొనినట్లులను తెలియుచున్నది.

ఈ సంవత్సరములో 10 ఉపాధ్యాయ సంఘములుండినవి. ప్రతి సంఘమును మాసమున కొక పర్యాయము సమావేశమగును. అట్టి తరుణ మున బడుల పరిష్కాధికారు లాప్రాంతములలో నుండిన, సంఘ సమావేశములకు హాజరై, కొన్ని నూతన బోధనాపద్ధతుల సుసాధ్యాయుల కుపశ్య జించుట వాడుక.

(గీ-వ పుట తరువాయి.)

అద్యుతములను గొంచి అధోగతి పాలైన దేశమును గొంప ప్రదమగు సానమునకు తెచ్చుటకు సమర్థవంతమగు సత్యదేశాభి మానము అప్పుడు కేకులెత్తగలదు. అట్టి అభిలాషనీయమగు దృశ్యమును కాంచుట కును యితరులకు చూపుటకును కొందరు మాత్రమే నోచుకొనియున్నారు. నలుబది వత్సరముల క్రితము బంకిమచంద్రుడు

యూనరోత్కృష్టమగు పాటను రచించెను. కాని అప్పుడు కొలది మందియే యీ పాట యొక్క ప్రాముఖ్యతను గ్రహించి శాస్త్రవేత్త ననుభవించిరి. దీర్ఘకాలము నుండి ఆనందించియుండిన భ్రమలనుండి మాతాత్మగా మేల్కొంచగనే బెంగాలీలు నలువైపుల వెలుతురునై పరికించుచు కండ్లపులుముకొనుచు ఆవరించుచునుండ యీవందేమాతర మనుపాటవారికర్థముల జచ్చును, మంత్రము ఉచ్చరింపబడిన ఒక దినముగోనే ఆప్రాంతములోని నఖిల జనుల దేశాభిమాన మతానలంబనులుగ మారిపోయిరి. తల్లి తన్నుతాను వ్యక్తప రచుకొన్నది. ఒకతూర్చిలదృశ్యమును కా నిందిన తరువాయి మాతృమందిరము నిస్సంపద విగ్రహమును సాపించి ఆహు తిగ బలినిచ్చువరకు విశ్రాంతిగాని మనో శ్రాంతిగాని దరిద్రతగాని మనకుండజాలవు. ఒక పర్యాయము ఆరునోహగ దివ్యదృ శ్యమును కాంచి ఆపె అచ్యుతము నొలుకు వచనముల మధురిమను చవిచూచిన ఒక గొప్పజాతి యికయెన్నటికిని యితరుల నిష్ఠూరపద భారిముక్రింద అణగదొక్క బడుచు ఊపిరాడక మూలుగుచు యుండు టకు సమ్మతించనే సమ్మతించదు.

శాసనసభా యెన్ని కలు-
వెంకటగిరి కుమార రాజా
గారి వాగ్దానము.

మాటదప్పుటకు వెనుదీయని ప్రజాప్రతినిధి.

మా వెంకటగిరి కుమారరాజా సాహెబుగారు లోగడశాసనసభకు వెళ్ళు టకు ప్రయత్నించునపుడు జమీందారీ రైతులు కొందరు వారిని దర్శించి “తాము జమీందారులైయుండి రైతులపక్షమున తామెట్లు పోరాడగలరని ప్రశ్నింపగా” తాము రైతుల పక్షమునై పాటుబడుటకే శాసనసభకు పోవుచున్నామనియు, రైతు లకు తామెప్పుడును ప్రతికూలముగా శాసనసభలో నడుచుకొనమనియు కల విచ్చిరి. “యెట్టేట్లు ల్యాండు ఆక్టు సవర ణకు రానున్నది గదా. దాని విషయమున తామెట్లు ప్రవర్తించెదర”ని ప్రశ్నింపగా “నెట్లూరుజిల్లా జమీందారి రైతులలో

నుండి కొంతమందిని వక కమిటీగా చేసి అట్టి సమయము లిట్లసభాపక్షపును వారిష్టు ప్రికాను తాను ఓట్లచేస్తాననియు చెప్పిరి. రాష్ట్రముతాలూకా మొదలగు వాడెల్లా తాలూకాలవారికి "తాను తుంగభద్రా ప్రాంతపు రైతులను బాగుపరుచుటకే శాసన సభకు పోవుచున్నాన"నియు వ్రాసుకొచ్చిరి.

పై వాగ్దానముల నన్నిటిని నమ్మి రైతులు చేతులు చేతులు కలుపుకొని యేకభాటిగా కీచారిని ఓట్లచే అభిషేకించిరి. కాని యీ చెప్పిన మాటలన్నియు ఓట్లపనితీరి యిట్లుచేసిన వెంటనే బొత్తుగా మరచిపోవుట చాలా సంతాపకరము.

వాడెల్లావారి నిరాశ.

శ్రీవారు శాసనసభకు పోవుటకు ముందు తుంగభద్రా ప్రాంతపు స్కీములో నెల్లూరుజిల్లాగూడ చేరియుండును. వీరు శాసనసభ్యులైన వెంటనే సదరు స్కీము లోనుండి నెల్లూరుజిల్లాను తీసివేసిరి. శ్రీవారి కృషియొక్క ఫలితమేనా యిది యని ఊహించుకొనియున్నది. శాసనసభ లకు వెళ్ళునప్పుడున్న పట్టాదలలో శతాంశ మైనను వారికి మనస్సులోయున్నను, తాము జిల్లా ప్రజలచేత (యెట్లానె తేనెం) యెన్నుకోబడితి మనియు వారియెదుట చేసిన వాగ్దానములకు భిన్నముచేసిన రేపు యేమొగము పెట్టుకొని తిరుగ వారియెదుట నిలబడెదమనియు పూహించియున్నచో చేసిన వాగ్దానముల గూర్చి యిసుమంతయైనను కృషినిలుపకుందురా? శాసనసభ్యు లిరువురము ఒకటిగానున్నచో జిల్లా ప్రజలందరు మనలనేమి చేయగలగను దీక్షనమే వీరియోగ్యతల నాశము చేయుచున్నవి.

రైతులకు చేసిన అపకారములు.

రైతులకిన్ని వాగ్దానముల చేసిన కుమార రాజాగారు శాసనసభలో వీరికి మేలుచేయకున్నమానె కీమతేయుటకై నను వెనుదీయరైరి. "వీరుచేసిన తప్పులు (1) రైతులలోనుండి కమిటీ నొకదానిని వేసి ఆ కమిటీ యిష్టప్రకారము తాను అనుసరిస్తానని దానిని మొగించుట. (2) యెట్టేట్లు ల్యాండు ఆక్టు సెలెక్టు కమి

టీలో తానొక సభ్యుడుగనుండి ప్రజోపయోగ సవరణల కట్టుపడుట. (3) విశ్వ నాథదాసు మహాశయోగారు శాసన సభలో ప్రవేశపెట్టిన "ముజరాల" బిల్లుకు వ్యతిరేక ప్రచారముచేసు బూనుకొనుట. (4) నెల్లూరు జిల్లా జమీందారీ రైతు సంఘమువారు విశ్వనాథదాసు మహాశయోవాడు ప్రవేశపెట్టిన బిల్లు విషయమున తమ అభిప్రాయము తెలుపవలసివదని కోరగా రెడ్డిగారిలోపాటు తానును జవాబివ్వక నిరాకరించుట. (5) తుంగభద్రా ప్రాంతపు విషయమున ఉదాసీనము వహించుట. యీ విషయములగూర్చి తిరుగ తాను శాసనసభకు నిలుచుటకుముందు తమ సమగ్ర సమాధాన మేమిటో పరీక్షించు టు తమము. యిప్పటికిచేసిన అపరాధమునకై నాగరక జనులలో రైతులు తలయెత్తుకొనలేకుండగా తిరుగా తన్ను ఓట్లచే పూజించమని కోరుట యే పాటిధర్మమో శ్రీవారే యోచించుకొనవలెను.

౨ "తనకు గల 862 గ్రామాదులలో నొక్కదానినైనా ఓట్లపని ముగిసిన వెనుక తొక్కిమాడని మారాజాగారు యీ నాలుగువర్షములుగా తన నాలుగు లక్షల ప్రిజలయందును యేమాత్రము దయా దాక్షిణ్యములు చూపక కోర్టులపాలుతేసి నానాబాధలు రైతులు అనుభవించుచున్నను వారి వంకనైనా కన్నెత్తి చూడ నిరాకరించిన మారాజాగారు, అత్తివరం గ్రామ కాపురస్తులు పుత్రేటి నారాయణరెడ్డిగారి వంటి పెద్దరైతుల మీద నైకము చలవాదితనమున ఉదయ లక్షదావాలుచేసి వారి భవమాన ప్రాణములు కోర్టుకు భారబోయు చున్నను వారి విషయమున యించుకేనియు కనికరము చూపజాలక మిన్నకుండు మారాజాగారు నాలుగేసి పసలీలు గడచినను ను కీ లెఖలమీద చేవ్రాలు బెట్టుటకేని తీరుకలేక సంచారము చేయుచుండు మారాజాగారు, రైతు తన మెట్టభూమిలో స్వంత భావిక్రింద ఆకుతోటవేయగా 1-కి రు 70—0—0 లు. శిస్తును వడవేసి గుంజి రైతుల విషయమున నిర్మోగ మాటనువెల్లడించు మారాజాగారు సం॥ 1-కి 18 లక్షలు వసూలు చేయుచున్నను

తన నాలుగులక్షల ప్రజల వ్యవసాయ విద్య, ఆరోగ్య, విషయములకై చిల్లిదమ్మడి నైనా న్యయపెట్టక లక్షలు లక్షలు పోలో ఆటకై కొల్లబెట్టు మారాజాగారు, తన రాజ్యములో యందు మించు అన్ని చెరువులు, అన్ని జలాధారములు కొన్నితరములుగా రిపేరు లేరుగక భరింపరాని శిస్తులు, కోర్టుఖర్చులు, తాబేదార్ల లంచములతో కొంపలు గుల్లలై రైతులు అన్నపేదలై అలవటించుమండగా యంతకాలము నిద్రాముద్రితులైయున్న మారాజాగారు, యీ నిర్భాగ్య రైతుల నోటికి సంకెళ్ళుతగిలించి, కండ్లకు గంతలుట్టి శాసనసభకు తాను ప్రయాణమగుటను యేమాత్రము సహించజాలరని తెలుసుకొనవలెను కొన్ని సంవత్సరాలుగా యెట్టేట్లు ల్యాండు ఆక్టు సవరణకు తెచ్చెదమని నిమిష నిమిషాలు వాయిదాలు వేయుచుండిన మన గవర్నమెంటువారు ప్రజా ప్రతినిధులనుకొన తగిన కాంగ్రెసువారు మృగ్యమైన రాబోవు యెన్నికలచే నిర్మించబోవుకొన్నిలులో యీఆక్టు సవరణకు బెట్టబోవుచున్నారని తెలియుచున్నది. అందుకనియే జమీందార్లందరు కొన్నిల్లో దూరుటకు సామానులు తగిలించుకొని సన్నద్ధులగుచున్నారు.

కాబట్టి రైతుసోదరులెల్లరు మేల్కొని తమ ధర్మముల గుర్రెరుగవలెను. చేతులార ముందుచేయకొని వెనుక చింతించినందున లాభములేదు. యాదభావేశసంక్షోభంలో ప్రజా ప్రాతినిధ్యం ఏహించడానికి ప్రతివాడు జంకుచున్నాడు. కాని అట్లని మిన్నకున్నచో చాలాసంవత్సరములుగా ఆతురపడుచున్న ముఖ్య విషయాన్ని భరవింపదుకొందుము.

గనుక జిల్లా జమీందారీరైతు సంఘమువారు, జిల్లారైతు సంఘమువారును వెంటనేసమావేశమై ప్రజాపక్ష ప్రతినిధుల నిర్వహించుదుగాల.

ఆగష్టు 1 తేదిన నామినేషను లనియు 4 తేదిన అభ్యర్థుల పరీక్షలనా నిర్వయచునియు తెలియుచున్నది. గాన రైతులందరు వెంటనే నిద్రనుండి మేల్కొనవలెను.

"రాముడు"

స్వరాజ్య సాధనమెద్ది?

ఉత్తర కర్ణాటక ప్రాంతమున స్వరాజ్యము నమోదా, రాజా ఆయన సంకల్పించి మాత్రముగలదు. విశేష శక్తియును, కష్టపూరిత బహిష్కారమును... ఇట్లొక ప్రతిపాదన, తేలి పరిశ్రమలను పోషించిందొక తిరుక స్వరాజ్యము కల్పించును. ఆ తేలి పనులన్నిటిని కేయ విధానముల మా "చేడివని వర్తక రహస్యబోధిని" అను ప్రభుత్వము. కావున ప్రతిపాదన ముద్రించుటలో 250 : భమలైక చేరినవలెను యాత్ర సహాయము లేకయే ముగియవలెను మా కాయల వ్యవసాయములలోని యయ్యావలభ్యములపాటి కోటికొను లగుచున్నాము.

వెల రు. 1-0-0 మాత్రమే.

శ్రీ పురుష ప్రేమ శృంగార రహస్యములు.

ప్రాచీన ప్రాచ్య పాశ్చాత్యజేషముల యందలి కళాశాస్త్రము, యోగ, పారాంశము, వలపు త్రిట్టించునట్టి వావావిధములను లీలానినోద రాంప క్రియకును లింగులో అనేకములున్నవి.

వెల రు. 1-0-0. [ప్రాప్తచార్మ ప్రత్యేకం]

మహారాజ పుస్తక భవనము,
12, ఆరుదాచా మొదలివీధి,
పొకానపేట పోస్టు, నందరాసు.

కలరా!!

కలరా!

కలరా!

కలరా బాధ్యమంతదాదాగ నిలియుచున్నను వైద్యరత్న వండిత డి. గోపాలాచార్యుల వారి

కర్పూరాద్యరిషము

విషూచి సంజీవిని వటి

అసమానముగ తృప్తిగనవరచునని 32 వత్సరములుగ యావద్భారతవర్షము నందను విశేషఖ్యాతి నందచున్నది. కలరా సంభవించిన ప్రాంతముల వీనిని మందగనే సేవించి యంచకొనుట యుక్తము.

వెల సెట్టు 1 కి రు. 1-2-0.

ఆయుర్వేదా శ్రమం,

151. గోపందప్ప నాయకవీధి గెపాల్వెళ్ళ 287 మదిరాసు.

లింగ నిరువాహము:- పండిట్ నందరాసు.

రఘురు సాంప్రలు.

మెదల్లు పొందినవి.
వెల సరసము పలమదికము,
పుస్తక మేము దుత్తనాదము,
తేనియదల మీసాము వావసుయ,
కటలాగ్ ఇనాము
సి.మదాలసు రఘురు సాంప్ర కంపెని.
తపాలు చిట్ట 74, మద్రాసు.

అభయభారతీ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్.

హెడ్డాఫీసు 1226 ట్రంకురోడ్డు, నెల్లూరు.

అనుమతి పొందబడిన మూలధనము రు. 1,00,000

వాటా 1-కి రు. 5 చొ॥ 20000 వాటాలుగా విభజించబడినవి. ఇనుమలైన వాటాల మొత్తం రు. 16580

స్టాచుటరి మీటింగు సహితము జరిగియున్నది.

మన జిల్లాలోని రెడ్డికమఖలను, ధన సంకన్నులను ఆగు మ||రా||రా||త్రి శేఖరి కట్టాభిరామిరెడ్డిగారు రాజోపు జనరల్ బాడీ మీటింగునుండి వైరెక్టరుగా నుండుటకు అంగీకరించియున్నారు.

త్వరపడిననే కొలది వాటాలు మాత్రము దొరకును.

- (1) ఫిక్సెడ్ డిపాజిట్లు నూటికి సం॥ 1-కి రు. 6 మొదలు రు. 9 వరకు వడ్డీ యివ్వబడును.
- (2) సేవింగ్స్ డిపాజిట్లకు రు. 100-కి సం॥ 1-కి రు. 5 మొదలు వడ్డీ యివ్వబడును.
- (3) కరెంటు డిపాజిట్లు యిప్పటికే చాలామంది కట్టియున్నారు.
- (4) యీనెల తే 20 ని నుండి 20 గారు వెండి నగల ఆరువులపై సహితము అప్పు లొసంబడుచున్నట్టిది యూనివర్సల్ బెనిఫిట్ ఫండ్ స్కీము:- ఆగస్టు 1-వ తేదీనుండి ప్రారంభింపబడుచున్నది.

నమ్మకముగా పనిచేయు డిజిటల్, సూపర్ వైజర్లు, ఆర్గనైజర్లు కావలయును.

ఇతర వివరములకు:- మానేజింగ్ వైరెక్టరు, నెల్లూరు.